

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та
мистецької освіти

Кафедра дошкільної освіти і соціальної роботи

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр»

на тему **«Педагогічні умови набуття патріотичного досвіду
дітей старшого дошкільного віку в закладі дошкільної освіти»**

Виконала: здобувачка вищої освіти

Групи М 122-с денного відділення

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

Освітня програма: Дошкільна освіта.

Початкова освіта

Домбровська Юлія Юріївна

Науковий керівник:

доцент, канд. пед. наук

Жейнова Світлана Сергіївна

Рецензент: доцент,

канд. пед. наук

Гузь Володимир Васильович

Запоріжжя – 2023 р.

АНОТАЦІЯ

Домбровська Юлія Юріївна. Кваліфікаційна робота «Педагогічні умови набуття патріотичного досвіду дітей старшого дошкільного віку в закладі дошкільної освіти» виконана на кафедрі дошкільної освіти і соціальної роботи Навчально-наукового інституту соціально-педагогічної та мистецької освіти Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри дошкільної освіти і соціальної роботи **Жейнова Світлана Сергіївна.**

В даній магістерській роботі досліджується актуальна проблема національно-патріотичного виховання, оскільки на сьогодні в Україні не створена цілісна наукова концепція виховання патріотизму дітей дошкільного віку. На наш погляд, сучасне трактування патріотизму повинно виходити з його традиційного розуміння як духовно-етичного відношення до навколишнього світу: природи, людського суспільства, його культурних цінностей.

Національно-патріотичне виховання дітей дошкільного віку характеризуємо як потребу дитини активно взаємодіяти з близьким і зрозумілим їй навколишнім світом, прояв допитливості, співпереживання йому. Виховання патріотизму розуміємо як м'яко керований педагогічний процес по передачі-сприйняттю духовно-культурних цінностей. Виховання патріотизму дітей дошкільного віку вбачаємо в тому, щоб «завести» у дитини «внутрішній механізм», сформувати чуйність, образно мислячу уяву, винахідливість, застосовуючи при цьому необхідні засоби впливу на емоційно-чуттєву сферу.

Особливості виховання патріотизму витікають з психологічних і фізіологічних особливостей віку старших дошкільників, у залежності їх розвитку від дії зовнішнього середовища, спілкування з людьми, наочним світом, активності і емпатійних переживань дитини, виконуючих роль у формуванні ставлення до навколишнього світу і уявлень про нього, пізнання навколишнього світу від близького до далекого.

Виходячи з цього, особливості національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку нами визначені як формування інтересу до історії своєї сім'ї, історії міста (села), до народної культури, природи рідного краю і відчуття причетності до них; спільна емоційно-чуттєва діяльність дітей і дорослих; тісна взаємодія вихователів з батьками, створення евристичного середовища в дитячому садку і в сім'ї.

Метою національно-патріотичного виховання дошкільників є: формування у них потреби брати участь у всіх справах на благо людей, представників живої природи, усвідомлення себе частиною навколишнього світу і розвиток таких якостей, як співчуття, почуття власної гідності.

Ключові слова: патріотичне виховання, досвід, діти дошкільного віку, заклад дошкільної освіти, педагогічні умови.

SUMMARY

Yulia Dombrovska. Qualification work «Pedagogical conditions for the acquisition of patriotic experience by children of older preschool age in a preschool education institution» performed at the department of pre-school education and social work Educational and scientific institute of social pedagogical and artistic education Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University.

Supervisor: Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor Head of Department of Preschool Education and Social Work Svetlana Zheinova.

In this master's thesis, the problem of national-patriotic education is relevant, but a coherent scientific concept of patriotism education of preschool children has not been created. In our opinion, the modern interpretation of patriotism should be based on its traditional understanding as a spiritual and ethical relationship to the surrounding world: nature, human society, and its cultural values.

We characterize the national-patriotic education of preschool children as the child's need to actively interact with the world around him that is close and understandable to him, a manifestation of curiosity, empathy for him. We understand the education of patriotism as a gently controlled pedagogical process of transmission-perception of spiritual and cultural values. We see the education of patriotism in preschool children as "starting" an "internal mechanism" in a child, forming sensitivity, imaginative thinking, ingenuity, while applying the necessary means of influencing the emotional and sensory sphere.

Peculiarities of patriotism education stem from the psychological and physiological features of the age of older preschoolers, the dependence of their development on the action of the external environment, communication with people, the visual world, the activity and empathetic experiences of the child, which play a role in the formation of attitudes towards the surrounding world and ideas about it, knowledge of the surrounding world from near to far.

Based on this, we defined the peculiarities of national-patriotic education of preschool children as the formation of interest in the history of their family, the history of the city (village), in folk culture, the nature of their native land and a sense of belonging to them; joint emotional and sensory activity of children and adults; close interaction of educators with parents, creation of a heuristic environment in kindergarten and in the family.

Based on the proposed interpretation of national-patriotic education of preschoolers, we proposed a methodology that included the following components: purpose, tasks, principles, content, methods, forms, stages of joint activity of children and adults, and pedagogical conditions.

The purpose of national-patriotic education of preschoolers is: forming in them the need to participate in all matters for the benefit of people, representatives of living nature, awareness of themselves as part of the world around them and the development of such qualities as compassion, a sense of self-worth.

Key words: patriotic upbringing, experience, preschool children, preschool education institution, pedagogical conditions.

РЕФЕРАТ

на тему: **«Педагогічні умови набуття патріотичного досвіду дітей старшого дошкільного віку в закладі дошкільної освіти»** здобувачки ступеня вищої освіти «Магістр» **Домбровської Юлії Юрїївни.**

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри дошкільної освіти і соціальної роботи **Жейнова Світлана Сергіївна.**

Об'єкт дослідження – патріотичне виховання дітей старшого дошкільного віку в закладі дошкільної освіти.

Предметом дослідження є педагогічні умови набуття патріотичного досвіду дітьми старшого дошкільного віку в закладі дошкільної освіти.

Метою даної роботи є розробка та наукове обґрунтування педагогічних умов набуття патріотичного досвіду дітей старшого дошкільного віку, спрямованих на формування у дітей глибокого розуміння та цінування своєї країни та її культурної спадщини.

Завдання дослідження :

1. Аналіз поглядів вчених на патріотичне виховання дітей дошкільного віку.

2. Вивчення феномену патріотичного виховання як складової соціокультурного контексту.

3. Дослідження особливостей набуття патріотичного досвіду дітьми дошкільного віку.

4. Виокремлення педагогічних умов набуття патріотичного досвіду дітьми старшого дошкільного віку в закладі дошкільної освіти.

4. Розробка авторської програми набуття патріотичного досвіду дітей старшого дошкільного віку.

Узагальнення результатів проведеного теоретичного дослідження дає підстави сформулювати такі висновки.

1. Проаналізовано погляди вчених на патріотичне виховання дітей дошкільного віку. З'ясовано, що дошкільний вік є ключовим для становлення особистості, де вкладаються основи світосприйняття, самопізнання та ставлення до себе та своєї ролі в світі. У цьому періоді важливо формувати фундаментальні якості людини, включаючи національну самосвідомість та глибоку любов до своєї культури і мови. Аналіз наукових поглядів вчених на патріотичне виховання дітей дошкільного віку показав, що ця проблема активно вивчалася в різних аспектах дошкільної педагогіки. Ми проаналізували роботи відомих науковців, таких як , С. Лесгафт, В. Ліщук, А. Макаренко, В. Сухомлинський, М. Цибрикова та інші, що дозволило отримати глибоке розуміння сутності та особливостей патріотичного виховання дітей дошкільного віку.

2. Вивчення феномену патріотичного виховання як складової соціокультурного контексту. Вивчення патріотичного виховання як складової соціокультурного контексту дозволило нам розглянути цю проблему в

ширшому соціальному контексті. Ми врахували вплив суспільного середовища, культурних особливостей та історичного досвіду на набуття патріотичного досвіду дітей старшого дошкільного віку.

Досліджено особливості набуття патріотичного досвіду дітьми дошкільного віку. Патріотичне виховання в дошкільному віці має свої специфічні особливості, оскільки воно здійснюється перш за все через взаємодію з соціальним середовищем, таким як батьки, педагоги та психологи. Ця взаємодія сприяє розширенню уявлень дитини про Батьківщину, підтримці її інтересів, формуванню цінностей і прагнень, які в майбутньому стануть основою для формування ідеалів та світогляду особистості.

Процес набуття патріотичного досвіду дитиною старшого дошкільного віку є важливою складовою її соціального та громадянського розвитку. В цьому віці діти активно формують свою свідомість і розуміння світу навколо себе, включаючи ідеї про свою країну та патріотизм.

Діти вивчають національні символи, такі як прапор, гімн, герб, та знайомляться із їхнім значенням; дізнаються про історію своєї країни, видатних особистостей, події, які мали важливе значення для формування сучасної нації; вивчають основні етапи історії своєї країни, включаючи події, які вплинули на формування її сучасного обличчя; дізнаються про важливі історичні факти, такі як визволення від колоніального панування, встановлення незалежності, війни та мирні події, про видатних особистостей своєї країни, таких як національні герої, політичні лідери, вчені, митці та спортсмени; вивчають їхні внески в розвиток країни та світу. Діти починають відчувати гордість і приналежність до своєї країни. Вони можуть висловлювати своє патріотичне почуття через інтерес до культурних артефактів, які відображають історію та ідентичність їхньої країни. Діти вчаться свідомо ставитися до своєї країни та її цінностей. Вони розуміють, що кожен громадянин має відповідальність за долю своєї країни і сприяння її розвитку. Поступово діти можуть розвивати готовність діяти на користь своєї країни. Це може включати участь у громадянських ініціативах, заходах та проектах, спрямованих на покращення суспільства.

Цей процес сприяє формуванню патріотичних почуттів у дітей та розвиває їхню свідомість щодо важливості їхньої країни в їхньому житті та в світовому контексті.

3. В ході дослідження нами визначено педагогічні умови набуття патріотичного досвіду взаємопов'язану сукупність обставин, заходів, засобів в освітньому процесі, що сприяють ефективній організації національно-патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку, а саме: україномовний супровід патріотичного виховання; інтегрований підхід до патріотичного виховання дітей дошкільного віку; взаємодія педагогів, батьків та вихованців у процесі патріотичного виховання.

4. Розроблено авторську програму набуття патріотичного досвіду дітей старшого дошкільного віку, яка має на меті використання інтерактивних

методів та онлайн-ресурсів для зацікавлення дітей та сприяння набуття ними патріотичного досвіду.

В онлайн-заняттях рекомендовано до використання різноманітні відкриті та інтерактивні методи, щоб зробити навчання цікавим та запам'ятовуваним для дітей; вивчення національних пісень та віршів, літературних творів, які відображали національну спадщину та культурні цінності. Підбірка творів: класичні, твори сучасних письменників, які відзначалися своїми внесками у літературну скарбницю країни. Створення власних літературних дитячих робіт, віршів та оповідань.

Підсумковими завданнями в ході реалізації програми були віртуальні презентації та проекти, де діти мали можливість розповісти про власний патріотичний досвід. Ми активно використовували відкриті дискусії та обговорення, щоб допомогти дітям розуміти та цінувати свою мову та спадщину українського народу. Завдяки цим онлайн-заняттям, діти змогли покращити свої знання про Україну й висловити гордість за свою країну.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів розглянутої проблеми. Перспективним видається вивчення можливостей використання програми набуття патріотичного досвіду на більш ранніх етапах становлення дитини (зокрема, молодшого і середнього дошкільного віку), а також дослідження специфіки їх використання з огляду на індивідуальні особливості дітей.

Практичне значення дослідження полягає в можливості використання розробленої авторської програми для педагогічних працівників дошкільних закладів, батьків та інших зацікавлених осіб, які займаються вихованням дітей дошкільного віку.

Рік виконання кваліфікаційної роботи – 2023.

Місце виконання Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького.

Структура магістерської роботи. Робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (75 найменувань) та 1 додатку. Загальна кількість сторінок роботи – 66.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	7
1.1 Наукові погляди вчених на патріотичне виховання дітей дошкільного віку.....	7
1.2 Патріотичне виховання як складова соціокультурного контексту.....	17
1.3 Особливості набуття патріотичного досвіду дітей дошкільного віку.....	27
РОЗДІЛ 2. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ НАБУТТЯ ПАТРІОТИЧНОГО ДОСВІДУ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДІТЬМИ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	36
2.1 Діагностичні методики встановлення рівня патріотичного досвіду дітей старшого дошкільного віку.....	36
2.2 Авторська програма набуття патріотичного досвіду дітей старшого дошкільного віку.....	44
ВИСНОВКИ	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	67
ДОДАТКИ.....	

